

Näkemiin ...

Kaikki me vanhenemme, sellainen on elämän laki. Tänäpä minä, huomenna sinä, tai eilen minä, tänään sinä. Tänäpä on Sinun vuorosi.

Sana sanoo, että ihmisen ikä on seitsemänkymmentä tai korkeintaan kahdeksänkymmentä. Koira, jota monet jalot ihmiset pitävät ihmistä jalompana, on kymmenvuotiaana seitsenkymmenvuotias, viisas, kokenut, maailmasta kylläksen saanut, mutta samalla sen välttämättömyyden tajunnut. Ei riuhto enää. Onhan vain tämä maailma ja tämä koiranelämä.

Mikä on kirjoituskoneen ikä? Kuka osaa sanoa? Ainolan muuseossa on kirjoituskone, joka ei ole vielä kirjoituskoneen näkönsäkään. Luulen, että se on palvellut ihmistä ensimmäisen kerran viime vuosisadan viimeisellä vuosikymmenellä ja viimeisen kerran ensimmäisen maailmansodan aikana. Luulen, mutta en tiedä. Ehkä se palvelisi vieläkin, mutta kukaan ei tule kokeilleeksi. Ei, kyllä sen täytyy olla vanhempaa perua, sillä kun kolmekymmentä vuotta sitten opettelin kirjoittamaan kahdella sormella — pakko oli opetella, koska aion toimittajaksi —, oli toimituksessamme aivan kirjoituskoneen näköisiä koneita, jotka varmasti olivat naputelleet jo ensimmäisen maailmansodan uutisia tästä päivästä lukien viisikymmentä vuotta taaksepäin. Olen jokseenkin varma, että se Continental, joka useimmiten jäi alokkaan sormeiltavaksi, vieläkin palvelee. Ainakaan sormipelillä sitä oli mahdollista saada rikki.

Mutta asiaan! Tämä on muistokirjoitus. Koska tämä on muistokirjoitus, näytän yrittävän karttaa pääasiaa. Oloni on omiutinen. Kurkkua kuivava, kieli tuntuu kankealta, silmäkulmissa nykki, korvat heiluvat ylös ja alas, parta väpättää, aataminomena nousee ja laskee. (Mitä, sanoiko joku, että tämä ei ole mitenkään omiutista, kun on minusta kysymys . . . ? Anteeks vain, mutta ei nyt ole leikin aika.) Arvoisa Remington . . . Äh, tarkoitan: Rakas ystävä, tuota kallis työtoveri, tuota noin . . .

Kallis? Oliko 1200 vanhaa markkaa kaksikymmentäseitsemän vuotta sitten kallis hinta ystävästä, joka tavallaan on elättänyt minua nuo kaksikymmentäseitsemän vuotta. Mutta enhän minä hintaa ajatellutkaan, onhan elämässä muutakin kalista kuin raha. Nyt minä taidan vihdoin päästä asiaan.

Me teimme kahden kaupat 27 vuotta sitten. Sinä olit syntynyt jalojen Remingtonin maassa arvattavasti vuonna 1936 ja eksynyt kylmään Pohjo-laan kai jo syntymävuonna. Joku lurjus oli Sinut ostanut, mutta kun hän oli jättänyt osamaksunsa useamman kerran suorittamatta, oli jälleenmyyjä hakenut Sinut pois. Silloin kohtasin Sinut. Se oli rakastumista ensi silmäyksellä. Me olimme molemmat nuoria. Yhdessä

matkustimme pääkaupunkiin. Minua oli onnistanut, niin kuin vain harvaa nuorta kirjailijaa, sillä tietysti minusta piti tulla kirjailija, varsinkin nyt, kun olin löytänyt Sinut. Kaiken lisäksi olin löytänyt rikkaan lesken vai olikohan rikas leski löytänyt minut, mene tiedä. Hän asui seitsemännessä taiv. — tarkoitan: kerroksessa. Sieltä näki yli suuren kivikirkon kauas Suomenlahdelle, ja kevät lähestyi. Minä muutin sinne ensimmäisestä kerroksesta, pihan puolelta. (Aivan niinkuin romaaneissa) Sinä muutit minun mukanani. Väärinkäsitysten välttämiseksi huomautettakoon, että jalosydäminen leskirouva oli minua kolmekymmentä vuotta vanhempi, niin ainakin luulen, mutta hänen ikäänsä en saanut koskaan tietää. Minä tätiittelin häntä. Hän oli viisas ja kokenut ihminen, antoi minun tulla kotiin, milloin itse halusin, mutta toi aamukahvin joka aamu samaan aikaan ja pakkoitti syömään kaksinkertaisen ruishiutaleannoksen kermamaidon kanssa ja voisilnässä kotiintulosta riippumatta joka aamupäivä samaan aikaan. Vietimme ihanaa elämää. Joskus selvisin näillä ruuilla koko päivän, varsinkin jos muistin tulla kotia iltakahville.

Hän oli jalo ihminen, mutta — suo anteeksi, hyvä Remington — minä olen auttamaton materialisti. Muistatko, kun kirjoitimme ensimmäisen pakinan? Etkö? Totta puhuen minäkään en muista, mutta sen muistan, että me kirjoitimme ahkerasti. Meillä oli korkeat päämäärät. Oululainen jälleenmyyjä (kunhan vain ei ollut se Systema, joka silloin toimi Marjamaan talossa) vaati kuukausirahansa täsmällisesti. Kirjoitimme pakinoita ylioppilaista, jotka olivat isänmaan toivoja, ainakin vanhempiensa mielestä, jotka vanhempiensa tai velkaraheilla suomensivat yliopistoa, pelasivat pesäpalloa, ping-pongia ja shakkia vieläpä jääpallotakin (eräät korttiakin, mutta siitä ei kerrottu), söivät seisovista pöydistä kymmenellä markalla kolmenkymmenen edestä, niin että täytyi ihmetellä, että yksikään kotiruokala pysyi pystyssä, tansivat Botnialla ja joskus muualakin, kuluttivat tuntikausia syvämielteisiin keskusteluihin yhden ison kupin tai yhden kolpakon ääressä, aiheena tietysti filosofia, politiikka, urheilu, rahanuolet ja naiset, jotka jo tuona kaukaisena aikana olivat huolestuttavia, niin, kirjoitimme näistä ylioppilaista, jotka kuvittelivat, että suomalainen, vieläpä suomenkielinen isänmaa on yhtä hyvä isänmaa Euroopassa kuin joku muukin isänmaa, ylioppilaista, jotka kuvittelivat, että suomalainen on oikea suomalainen, kun hän seisoo suorana suomalaisella maaperällä, rokenivatpa monet kuvitella, että suomalaisella on oikeus yli rajojenkin olla suomalainen, että heimoaatteessa on jotain jaloa, että ylioppilaista, jotka tiesivät Iversen on yliopiston kohteliaan opettaja ja muutenkin mukava mies, mutta että on melkein (hänen) matematiikalla laskettavissa, että sellainen aate ei paljon auta, kun joku saa päähänsä, että Suomeen mahtuu paljonkin asukkaita lisää,

vieraskielisiääkin. Niin, sellaisista omituisista ihmisistä me paljon kirjoitimme. Kirjoitimme me tietysti heidän opiskelustaankin, mutta ei siitä niin paljon ollut kirjoittamista, sillä tietysti he kaikki lukivat ahkerasti ja yli voimiansa, ainakin aina vähän ennen tenttiä, elivät säästeliäästi, maksattivat heiloillaan, milloin heilan omistivat, ja rikkaammilla tovereillaan, milloin tämä ei sitä huomannut, ja ihmettelivät niinkuin Teekoo, että opiskelu tulee aivan yhtä kalliiksi, vaikka koettaisi kuinka vähän lukea. Ja toimitussihteeri eräässä kaukaisissa pohjojan valkeassa kaupungissa maksoi kaksikymppiä ja kolme kymppiä ja väitti, että meille maksetaan enemmän kuin muille.

O jerum, jerum, jerum . . . ! Se oli aikaa, mutta tuli kevät ja Sinä olit minun, lopullisesti, Remington. Systema lähetti 1+n:n:n kuitenkin. Tilillä oli 1200 markkaa. Me olimme velattomia, tarkoitan, meillä ei hetkeen ollut käteisvelkaa, vain pitkäaikaisia pankkivelkoja, joiden lyhentämiseen sitten olemme seuraavat 26 ja puoli vuotta käyttäneet — vaihtelevalla menestyksellä. En kuitenkaan syytä Sinua siitä, sillä Sinä olet tehnyt parhaasi. Sinä olet seurannut minua sodassa ja rauhassa, kärsinyt voitelun puutetta ja ikivanhoja nauhoja, joissa punainenkin oli niin kuluunut, että löi mustaa. Sinä olet nurisematta kirjoittanut rakkaus kertomuksia, jääpallo — vieläpä painiselostuksia, nekrologeja, laskuja, aineita professoreille ja aineenaiheita oppilaille, olet kuvaillut Kannaksen hellekesän ja linnoitustyömaan nykyajalle käsitteettömät yhteenkuuluvaisuuden tunnelmat, mailmanpallon tuskallisen odotuksen ja ensimmäisen pommituksen maailmanlopun tunnelmat, olet kirjoittanut kahden sodan rakkauskirjeet, olet kirjoittanut uutisia kahdesta sodasta, olet vannonut puolestani, että olemme aina tyytyväisiä, kun joskus saamme nukkua kahden paperilakanan välissä ja pitää vaimoa kädestä silloinkin, kun häntä ei pelota (tai meitä).

Kukaan ei tiedä, kuinka ihmeellinen ja ainutlaatuinen olet ollut, kuinka laaja Sinun skaalasi, mutta tuskin minäkään tiedän, mitä kaikkea olet minusta ajatellut, kun olet huomannut minun käyttävän Sinua, sananvapauden palvelukseen vihittyä inhimillisin ominaisuuksin varustettua konetta, liikekirjojen, velkakirjojen, laskujen ja monikymmenpykäläisten pöytäkirjojen kirjoittamiseen. Sellaista on elämä. Olet moittinut puolestani, olet kiittänyt puolestani. Tuntuu kuin joskus olisit ajatellutkin puolestani. Luke mattomien öiden hiljaiset hetket ja useimmat muutkin elämäni hetket olet täyttänyt naputuksellasi. Lapset ovat heränneet rätinäsi. Naapurinrouva on soittanut poliisilaitokselle ja poliisilaitos minulle. Työntosi on ollut ylimalainen. Muistatko sen savolaismiehen, joka kerran yksinäiseen vaununosastoomme eksytyttyään ja aikansa ihmeteltyään kysyi, pitkö sitä junassakin tehdä työtä. Kuvittele, ihmetteli, vaikka meistä juuri junassa aina oli melkein

pä kaikkein rauhallisinta työkennellä ja lisäksi riippumatta siitä, oliko siellä savolaisia tai muita kansallisuksia. Muistathan, kuinka meitä nauratti, kun Nordexpress ajoi niin kovaa, että käsikirjoituksesta tuli melkein sillilalaattia, mutta kirjoitimme vain, muistatko, kuinka tasaista oli kirjoittaa pilvien yläpuolella ja Ahvenanmerellä ja lautan päällä Kempeleenlahdella. Tietysti muistat.

Ja nyt ovat tiemme eronneet, Triumph kirjoittaa Sinulle muistokirjoituksen ja minä sanon näkemiin. Eilen minä, tänään Sinä. Vuoron perään me vanhenemme, mutta — tiedämme tehtävämme. Sinä olet vanha, tarvitset nyt nuoren kirjoittajan, mielettömän nuoren. Hän on omaa lihaani ja vertani. Olet-han osaasi tyytyväinen? Minäkin olen vanha, mutta koska olen vain ihminen, minä olen parannettavissa parhaiten uudella koneella, mielettömän nuorella. Olen siihen jo rakastunut, mutta Sinulla on edessäsi uusi nuoruus, et Sinä mitään huomaa. Ja tapammehan silloin tällöin.

P a n u.